

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

januar - april 2015.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo akcija osam (**8**) akcija, a takođe smo aktivno učestvovala u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom tokom ratova na prostoru bivše Jugoslavije:

20 godina od genocida u Srebrenici – Pamtimo! – u cilju obeležavanja dvadesetogodišnjice genocida u Srebrenici, svakog 11 u mesecu, Žene u crnom, zajedno sa mirovnim organizacijama i umetničkim kolektivima iz Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore organizovale su niz aktivnosti u Beogradu, Sarajevu, Kotoru, kao i u drugim gradovima u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. U okviru ovog izveštaja navešćemo ostale akcije (aktivističko-umetničke, tribine, debate, radne sastanke, projekcije filmova, itd.), a u ovoj rubrici navodimo ulične samo ulične akcije:

11. februar, Potočari/Srebrenica, Bosna i Hercegovina:

Solidarna poseta Memorijalnom centru u Potočarima/Srebrenica, u znak podrške ženama Srebrenice, solidarnosti sa porodicama žrtava genocida u Srebrenici; u ovoj akciji učestvovala su aktivistkinje ŽuC-a iz Beograda, aktivisti/kinje Mreže ŽuC-a, kao i aktivisti UDIK-a (Udruženje za društvena istraživanja i komunikacije iz Sarajeva). U Potočarima smo obišle/i Memorijalni centar i susreli se sa ženama Srebrenice.

11. mart, Kotor, Crna Gora: Na glavnom gradskom trgu 'Anima' (Centar za žensko i mirovno obrazovanje iz Kotora) u koordinaciji sa Ženama u crnom iz Beograda, održale su stajanje u crnini i ćutanju '20 godina od genocida u Srebrenici – Pamtimo!'; u protestu je učestvovalo oko 15 aktivistkinja.

11. april, Beograd: u Knez Mihailovoj ulici Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju sa velikim transparentom na kome je pisalo **20 godina od genocida u Srebrenici – Pamtimo!** Stajanju je prisustvovalo 30 osoba, aktivistkinja Mreže Žena u crnom iz sledećih gradova: Beograd, Priboj, Kruševac, Leskovac, Zrenjanin, Novi Bečej.

Ostale ulične akcije u vezi sa suočavanjem s prošlošću:

27. februara, Beograd: Povodom 22 godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava, organizovale su (od 15.48h do 16.48h) mirovnu akciju „Istina – odgo-

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAZNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činovi uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. U ovom periodu organizovale smo razmene i posete:

11. februar, Potočari/Srebrenica, Bosna i Hercegovina: Solidarna poseta i susret aktivistkinja ŽuC-a iz Beograda sa majkama Srebrenica u Memorijalnom centru Potočari.

2. mart, Potočare/Srebrenica: Solidarna poseta aktivistkinja ŽuC-a iz Beograda – podrška potencijalnim svedokinjama za Ženski sud: feministički pristup pravdi.

13. mart, Bela Reka (kod Šapca, Srbija): Solidarna poseta aktivistkinja ŽuC-a Rosi Jakovljević, majci ubijenog gardiste u Topčideru (5.oktobar 2004.). Rosa Jakovljević je jedna od svedokinja na Ženskom sudu tako da je poseta organizovana kao podrška u okviru priprema za Ženski sud – feministički pristup pravdi.

21, 22. i 23. april, Beograd: Susret ženske solidarnosti „Solidarne majke za mir“ u kojem su učestvovalе majke iz Srebrenice (Nura Mustafić i Refija Hadibulić), iz Vukovara (Jelena Baketa i Milka Budimir), iz Bele Reke kod Šapca (Rosa Jakovljević), iz Đulića kod Zvornika (Suvada Selimović), iz Beograda (Žanka Stojanović). Majke iz navedenih mesta u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji su žrtve ratnih i postratnih zločina a svoju tragediju i bol pretvorile u zajedničku borbu za mir i pravdu. Jedan od ciljeva ovog susreta je solidarna podrška, saosećanje sa Žankom Stojanović učešćem u komemoraciji povodom 16 godišnjice ubistva Žankinog sina Nebojše Stojanovića, koji je 23. aprila 1999. zajedno sa 15 svojih kolega godine ubijen u bombardovanju RTS-a.

Ovaj susret u organizaciji Žena u crnom Beograd sastojao se iz više segmenata:

- **21. april** - organizovani dolazak prijateljica iz Bajramovića, Đulića, Vukovara, Bele Reke u ponedeljak (21.april), druženje, razgovori sa aktivistkinjama ŽuC-a;
- **22. april:** susret sa aktivistkinjama ŽuC-a i aktivistima mirovne akcije "Mirovni biciklizam" (u okviru obeležavanja 20 godišnjice genocida u Srebrenici). Ovom susretu prisustvovala su **22** osobe: pored gošći (6), učestvovali su aktivisti/kinje: Saveza antifašista, Ženske mirovne grupe iz Pančeva, aktivistkinje i aktivisti ŽuC-a. Žene iz Srebrenice, Vukovara, Đulića, Bele Reke govorile su o svojim tragičnim (ratnim i postratnim) iskustvima, traganju za nestalim članovima porodice, o značaju odnosa sa ŽuC-om. Aktivisti "Mirovnog biciklizma" upoznali su prisutne o planovima za akciju ove godine, značaju te akcije, itd.
- **22. april** - susret u prostorijama ŽuC-a sa Natašom Kandić (Fond za humanitarno pravo), Lulom Mikijelj, novinarima iz Nezavisnog udruženja novinara Vojvodine.
- **22. april:** radni sastanak u ŽuC-u u vezi sa Ženskim sudom/ŽS u Sarajevu (7.-10. maj 2015.). Budući da su gošće svedokinje na ŽS Dogovarale smo se o pripremama za učešće, o značaju tog učešća.
- **23. april** komemoraciju u 2.06h pred RTS-om, a zajedno sa majkama je bilo i desetak aktivistkinja ŽUC-a. Događaj je bio izuzetno važan i na emotivno-moralnom nivou, ali i političkom. U ime porodice ubijenih Miroslav Medić je odmah na početku obraćanja kazao: „*Želeo bih da se zahvalim svima koji su došli, posebno 'Ženama u crnom' koje su organizovale dolazak Majki iz Srebrenice, Vukovara i Zvornika i Rose Jakovljević, majke ubijenog gardiste u Topčideru*“. Ova informacija je prenetu u svim tv emisijama odmah te večeri.
- **23. april** – Učešće u komemoraciji 14:06 pred RTS-om, zajedno sa aktivistkinjama i aktivistima ŽuC-a. Majke iz Srebrenice, Vukovara, Bele Reke su istakle zajedničkog značaj učešća u komemoraciji, kao i značaj negovanja prijateljstva, brige i saosećanja između Žena u crnom - mirovnih aktivistkinja i aktivista i majki koje su svoje nenadoknadive gubitke pretvorile u zajednički mirovni aktivizam. Naredni mirovni susret 'Solidarnih majki za mir' predviđen je za oktobar 2015.

Kažnjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu - Veće za ratne zločine u Beogradu.

U ovom izveštajnom periodu pratile smo sledeće suđenje:

Suđenje za ratni zločin u selu Sotin/Hrvatska

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva - ubistvo 16 građana hrvatske nacionalnosti u selu Sotin od oktobra do decembra 1991. godine:

- *Stjepan Šter i Snežana Blažević, neутvrđenog dana oktobra meseca 1991. godine,*
- *Marin Kušića, neутvrđenog dana novembra meseca 1991. godine,*
- *Ubistvo 13 osoba, 27. decembra 1991. godine: Marka Filipovića, Kate Filipović, Slavice Cicvarić, Krešimira Đukića, Marka Kušića, Magdalene Kušić, Ivica Matijašević, Andrije Rajsa, Marka Raguža, Mirjane Raguž, Miroslava Raguža, Henrika Silija i Željka Vojkovića.*

Za ovaj zločin je optuženo pet pripadnika srpskih oružanih i formacija i civilnih vlasti:

Žarko Milošević (okrivljeni saradnik, a tada komandant Teritorijalne odbrane),

Miroslav Milinković (tada kapetan JNA i komandant mesta),

Mirko Opačić (tada predsednik Mesne zajednice),

Dragan Mitrović (tada pripadnik policije SAO Krajina) i

Dragan Lončar (tada pripadnik teritorijalne odbrane)

U ovom izveštajnom periodu održano je deset (**10**) ročišta:

Februar: 4, 5, 6

Mart: 16, 17, 18

Jun: 11, 12, 19, 26

Sva navedena suđenja redovno je pratio Miloš Urošević i o tome izveštavao kako organizacije u okviru Mreže ŽuC-a, tako i međunarodne mreže sa kojima saradujemo.

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinu, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima: Multimedijalni centar Led art/Art klinika, Act Women, Škart i Dah teatar o zajedničkim aktivnostima u navedenom periodu, a radni sastanci su održani u Beogradu, Novom Sadu, Sarajevu.

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo brojne umetničko-aktivističke događaje u vezi sa 20 godišnjicom genocida u Srebrenici:

Beograd: 11. mart: „Drhtaj ruže“ - predstava Dah teatra bavi se nestalim ljudima, kako na prostoru bivše Jugoslavije, tako i u celom svetu. Nakon predstave Žene u crnom I Dah teatar organizovale su razgovor "O suočavanju sa prošlošću iz feminističke perspective u Dah teatru; u ovom događaju učestvovalo je oko pedeset (50) osoba.

Ženski sud – feministički pristup pravdi - umetničko-aktivističko osmišljavanje završnog događaja ŽS (Sarajevo, 7.-10. maj 2015.): zajednički rad umetnica/ka, svedokinja, organizatorke/aktivistkinja odvijao se kroz niz aktivnosti:

- **Andrijevci, 20, 21. i 22. mart:** na regionalnom sastanku potencijalnih svedokinja umetnice (Dah teatar, Act Women) održane su radionice - zajedničko osmišljavanje scenskih akcija sa svedokinjama, umetnicama, organizatorkama ŽS, kao i radionice o javnom nastupu svedokinja na ŽS.

- **Umetničko-aktivističke pripreme za ŽS u Sarajevu:** u okviru zajedničkog rada umetnica, svedokinja, organizatorki održano je tokom aprila desetak zajedničkih radnih sastanaka u Beogradu (u prostorijama Žena u crnom i Dah teatra) tokom aprila i početkom maja, dok su zajednički pripremni sastanci umetničkih kolektiva i organizatorki održani u Sarajevu 11, 12 aprila a od 4 do 7 maja umetnički kolektivi iz Beograda i Novog Sada (Multimedijalni centar Art klinika/Led art), Grupa za video aktivizam Žena u crnom, Škart iz Beograda, Act women i Dah teatar instalirali su izložbe, sve umetničke artefakte u Bosanskom kulturnom centru u Sarajevu a takođe je organizovano mnoštvo interaktivnih performansa, uličnih akcija, itd. Umetničko-aktivističko osmišljavanje završnice ŽS bilo je u skladu sa feminističkim participativnim, horizontalnim pristupom, uz uvažavanje predloga i sugestija svedokinja, aktivistkinja, organizatorki ŽS.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti.

Grupu za video aktivizam ŽuC-a koordiniraju Marija Vidić i Goran Lazin, u saradnji sa Marijom Arandelović, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽuC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

- **Istina – pravda - odgovornost - Štrpci 2015** (3.21 min.) kratki film prikazuje protest i performans koji su 27. 2. 2015., organizovale Žene u crnom ispred železničke stanice u Beogradu, povodom 22 godine od zločina u Štrpcima.
- **Solidarnost je naša snaga** (6.25 min.): Spot od animiranih fotografija, koji prikazuje aktivnosti Žena u crnom vezanih za pomoć nastradalima u poplavama.
- **Dostojanstven rad, a ne glad** - Film o uličnom maršu povodom Međunarodnog dana žena – 5.47 minuta. Autorka ovog filma je Marija Arandelović.
- **Biljana Kovačević Vučo „Ostavila je trag u nama“** (28:45 min): Dokumentarni film omaž povodom pete godišnjice smrti Biljane Kovačević Vučo (1952-2010), antiratne aktivistkinje, advokaticе, braniteljke ljudskih prava, osnivačice Jukom-a (Komitet pravnika za ljudska prava), aktivistkinje ŽUC-a.

Ostale aktivnosti u vezi sa suočavanjem s prošlošću/tranzicionom pravdom - tribine, debate, radionice, projekcije filmova:

Srebrenica – 20 godina od genocida – Pamtimo! – organizovale smo okrugle stolove, debate, projekcije filmova:

- **11. februar, Potočari/Srebrenica, Bosna i Hercegovina:** radni sastanak aktivisti/kinja Mreže ŽuC-a, kao i aktivista UDIK-a (Udruženje za društvena istraživanja i komunikacije iz Sarajeva) u vezi sa zajedničkim obeležavanjem 20 godišnjice genocida u Srebrenici. U Potočarima smo obiše/i Memorijalni centar i susreli se sa ženama Srebrenice.
- **Beograd: 11. mart: „Drhtaj ruže“** - predstava Dah teatra bavi se nestalim ljudima, kako na prostoru bivše Jugoslavije, tako i u celom svetu. Nakon predstave Žene u

crnom i Dah teatar organizovale su razgovor "O suočavanju sa prošlošću iz feminističke perspektive u Dah teatru; u ovom događaju učestvovalo je oko pedeset (50) osoba.

- **Sarajevo, 11. mart:** „Znamo – pamtimo – optužujemo – zahtjevamo – okrugli sto u Gradskom vijeću Grada Sarajeva, u Ovalnom uredu, u kome su učestvovali mladi iz Bosne i Hercegovine i Srbije. U okruglom stolu u organizaciji UDIK /Udruženje za društvena istraživanja i komunikaciju iz Sarajeva i Žena u crnom iz Beograda, učestvovalo je 19 mladih osoba iz više različitih aktivističkih grupa iz Bosne i Hercegovine i Srbije.
- **14. mart, Beograd:** radni sastanak 17 aktivistkinja i aktivista Mreže ŽuC-a (Beograd, Bajina Bašta, Novi Sad, Vlasotince, Leskovac, Kraljevo, Kruševac, Niš) u vezi sa zajedničkim organizovanjem akcije 'Mirovni biciklizam Beograd-Srebrenica 2015.

„Znamo-pamtimo-zahtevamo“-projekcije dokumentarnih filmova o Srebrenici i razgovor u organizaciji grupa unutar Mreže Žena u crnom u periodu od marta do kraja juna 2015. unutar Mreže žena u crnom (Leskovac i Kruševac):

- *Kruševac, 9. april:* u organizaciji Alternativnog centra za devojke, 15 učesnika/ca, uglavnom mladih;
- *Kruševac, 17. april:* u organizaciji ženske grupe 'Peščanik'; 39 učesnica;
- *Leskovac, 6. april:* u organizaciji 'Žena za mir'; 10 učesnica/ka.

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u navedenom periodu. Izveštaj se uglavnom odnosi na aktivnosti u Srbiji, kao i na zajedničke aktivnosti partnerskih organizacija. Aktivnosti realizovane u drugim državama bivše Jugoslavije zastupljene u meri u kojoj su Žene u crnom kao nositeljke programskih aktivnosti, dobile informacije od drugih članica Organizacionog odbora Ženskog suda.

Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucnombeograd@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

Krajem 2010. godine članice Inicijativnog odbora u sastavu: Žene ženama, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima iz Kotora (Crna Gora), Centar za ženske studije i Centar za žene žrtve rata, iz Zagreba (Hrvatska), Ženska mreža Kosova, Ženske studije i Žene u crnom iz Beograda, pokrenule su inicijativu za organizovanje Ženskog suda na prostoru bivše Jugoslavije. IO sada ima **10** organizacija iz svih država bivše Jugoslavije. Na sastanku održanom početkom februara 2013. godine Inicijativni odbor je prerastao u Organizacioni odbor Ženskog suda.

Žene u crnom su nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor.

U ovom izveštajnom periodu su realizovane sledeće aktivnosti:

I Redovni radni sastanci

U prostorijama Žena u crnom u Beogradu; u ovom izveštajnom periodu održavani su sastanci koordinatorskog tima svakog četvrtka. Žene u crnom, kao nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor. Zbog približavanja završnice dosadašnjeg procesa Ženskog suda (Sarajevo, 7.-10. maj 2015.) radni sastanci manjih radnih grupa se održavani svakodnevno. Na sastancima se: razmenjuju informacije o toku priprema, analiziraju se rezultati urađenih aktivnosti, definišu se i dogovaraju buduće aktivnosti, itd.

II Radni konsultativni sastanci

U skladu s Feminističkim kodeksom o organizovanju Ženskog suda, kojim smo se obavezale na deljivost znanja, zajednički procesi razmišljanja, ovi sastanci su deo demokratskog procesa. Na njima analiziraju rezultati dosadašnjih aktivnosti, definišu se budući koraci u procesu razumevanju i stvaranja i pravde sa feminističkog aspekta. U skladu sa Feminističkom etikom procesa organizovanja ŽS, pored zajedničkih Radnih konsultativnih sastanaka, pokrenuto je mnoštvo drugih vidova rada na nivou zemalja: *redovni operativni radni sastanci, radionice, sastanci pravnog tima, diskusione fokus grupe, diskusioni kružoci*, itd. U ovom izveštaju realizovane su sledeće aktivnosti:

Zajednički radni konsultativni sastanci – između partnerskih organizacija OO ŽS, sastanci OO ŽS, drugih organizacija civilnog društva koje učesvuju u procesu organizovanja ŽS:

8. januar, Beograd – Na ovom radnom sastanku učestvovala su: Daša Duhaček, koordinatorka Ženskih studija, Beograd, članica Organizacionog odbora Ženskog suda/OO ŽS i Staša Zajović, koordinatorka ŽUC-a i članica OO ŽS; razgovarale smo o sledećim pitanjima:

- Sastanak OO ŽS, Zagreb, 16/17. januar 2015. - predlog radne verzije sastanka, dogovori u vezi sa dinamikom tog radnog sastanka;
- Dogovor o vezi sa sastankom ekspertkinja, Radmilovac (13.-15. februar 2015.) – dopuna radne verzije pomenutog sastanka koji je uradila radna grupa ŽUC-a, kontakti sa ekspertkinjama;
- Analiza, dopuna predloga regionalnog sastanka potencijalnih svedokinja koji će se održati u Andrevlju 20.-22. marta 2015, itd.

11. januar, Zagreb - Na ovom radnom sastanku su učestvovala: Nela Pamuković, Centar za žene žrtve rata, članica OO ŽS, Marijana Senjak, terapeutkinja za potencijalne svedokinje pri ŽS i Staša Zajović, članica OO ŽS.

Na ovom sastanku smo razmatrale sledeća pitanja:

- Definitivan dogovor o sastanku članica OO ŽS u Zagrebu,

- Sastanak ekspertkinja u februaru 2015.;
- Predlog liste za Regionalni sastanak potencijalnih svedokinja, Andrevlje, mart 2015.;
- Dogovori o sastancima sa potencijalnim svedokinjama po zemljama a pre odlaska na Regionalni sastanak u Andrevlje – psihološka podrška;
- Dogovori o pripremi tekstova svedočenja potencijalnih svedokinja, tj. ŽuC unosi ispravke do kraja februara i pošalje organizatorkama do kraja februara, itd.

16. i 17. januar, Zagreb – Na radnom sastanku Organizacionog odbora za Ženski sud, održanom u prostorijama Ženskih studija, učestvovala su:

Bosna i Hercegovina: Jadranka Miličević (Fondacija Cure) i Munira Subašić (Pokret majki enklave Žepe i Srebrenice)

Hrvatska: Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata), Rada Borić (Ženske studije) i Marijana Senjak, terapeutkinja

Kosovo: Violca Krasnići/Violca Krasniqi, Ženska mreža Kosova

Makedonija: Savka Todorovska, Savez za rodnu ravnopravnost/SOŽM

Srbija: Daša Duhaček (Ženske studije) i Staša Zajović (Žene u crnom)

Na dvodnevnom radnom sastanku, razmatrana su brojna pitanja, a takođe su postignuti dogovori o aktivnostima u narednom periodu:

I sesija: Dokle smo stigle – kratak prikaz aktivnosti od prethodnog sastanka OO ŽS

Staša Z. je podnela generalni izveštaj o aktivnostima u prethodnom periodu, a potom su članice OO ŽS govorile o aktivnostima po zemljama.

Na ovoj sesiji smo razgovarale o brojnim pitanjima u vezi sa procesom organizovanja ŽS: političkim kontekstom u kojem se odvijaju pripreme, teškoćama u vezi sa pripremom potencijalnih svedokinja (strahovima, nepoverenjem, različiti ritam rada po zemljama...) i naravno, problemima u vezi sa finansiranjem završnog događaja.

II sesija: Ka održavanju Ženskog suda – završni događaj – celodnevna sesija

U skladu sa feminističkom etikom brige i odgovornosti, centralno pitanje u kojem smo razgovarale je učešće svedokinja:

“Odabir” svedokinja - spisak uključuju potencijalne svedokinje (po vrstama nasilja) a koje su u okviru dosadašnjeg procesa iskazale najviši nivo spremnosti, pripremljenosti, ‘reprezentativnost’ svedokinja u smislu da odražavaju iskustvo što šireg kruga žena u određenoj regiji; uključivanje novih potencijalnih svedokinja, itd.

Grupa svedokinja za podršku – žene koje su svedočile jednom ili čak više puta u dosadašnjem procesu, ali su njihova iskustva dobrim delom ‘pokrivena’ svedočenjima sa spiska ‘odabranih’ svedokinja, itd.

Nacrt programa za Ženski sud

Definitivna lista ekspertkinja po vrstama nasilja

Međunarodno sudsko veće/MSV i Međunarodno savetodavno veće - izveštaj o članicama koje su potvrdile učešće, uključivanje novih članica;

Struktura završnog događaja ŽS - redosled sesija, učešće ekspertkinja, MSV, psihološka podrška svedokinjama tokom celog događaja, prevod, umetničke scenske akcije, medijska podrška, logističke pripreme, itd.

Regionalni sastanak potencijalnih svedokinja – Andrevlje, 13.-15. mart – ŽuC uradio nacrt programa, usvojen definitivni program uz neznatne izmene.

Finansijska konstrukcija završnog događaja - potrebe, mogućnosti, aplikacije, itd.

23. januar, Zagreb - Na ovom radnom sastanku učestvovala su članice OO ŽS: Nela Pamuković, Rada Borić i Staša Zajović, kao i terapeutkinja Marijana Senjak. Staša je uradila izveštaj sa radnog sastanka OO ŽS (16. i 17. januar) i na ovom sastanku zajedno je pregledan, unete su dopune, ali i novi predlozi.

8. februar, Beograd – radni sastanak članica OO ŽS (Ljupka Kovačević i Staša Zajović).

Na ovom sastanku je razgovarano o pitanjima u vezi sa procesom organizovanja ŽS: Rad u narednom periodu sa svedokinjama u Crnoj Gori i Srbiji; sastanak ekspertkinja i umetnica, Radmilovac kod Beograda, 13.-15.2.2015. (dinamici rada, koordinaciji sesija); razrada celokupnog procesa rada regionalnog sastanka potencijalnih svedokinja u Andrevlju, mart 2015.).

14. i 15. februar, Radmilovac – nakon zajedničkog rada sa ekspertkinjama i umeticama, održavani su radni sastanci članica OO ŽS na kojima su dogovarana brojna pitanja (rad sa svedokinjama, medijska strategija, pripremni materijal za Međunarodno sudsko veće, itd.)

21. i 22. mart, Andrevlje – radni sastanci članica OO ŽS i umetnica su održani nakon redovnih aktivnosti sa svedokinjama. Dogovorene su brojne aktivnosti do održavanja završnog događaja u Sarajevu:

- Feministička etika brige - podrška svedokinjama – plan pripremnih sastanaka (individualnih i/ili grupnih) po zemljama, regionalni sastanci svedokinja, terapeutkinja, organizatorke;
- Umetničko-aktivističko osmišljavanje događaja – predlozi, dogovori;
- Učesnice događaja u – aktivistkinje, organizatorke procesa ŽS...
- Logističke pripreme – prevoz, smeštaj, prijave, registracije učesnica, prevođenje, itd.

April i maj: Radni sastanci eksperkinja/saradnica ŽS, umetnica, članica OO ŽS.

Održani su brojni sastanci u Beogradu i Sarajevu, uoči i tokom završnog događaja ŽS.

III Feministička etika brige – podrška potencijalnim svedokinjama

U okviru podrške ženama, održavanje komunikacije sa ženama koje su svedočile u toku procesa organizovanja ŽS, kao i uključivanje novih svedokinja o raznim vidovima nasilja: militarističkom/rasno etničkom/ekonomskom/rodnom nasilju održano je više radnih sastanaka u okviru ovog projekta:

1. Individualni i grupni razgovori sa potencijalnim svedokinjama za Ženski sud:

26. januar, Zagreb – radni sastanak članica OO ŽS (Nela Pamuković, Rada Borić i Staša Zajović) sa potencijalnom svedokinjom iz Zagreba radi pružanja psihološke podrške, ali i konkretne pravne pomoći zbog ozbiljnih vidova diskriminacije kojima je izložena (etničke, ekonomske, rodne). U tom smislu održan je i radni sastanak svedokinja i članica OO ŽS sa Miloradom Pupovcem, predsednikom Srpskog narodnog vijeća i poslanikom Sabora Republike Hrvatske. Na ovom sastanku sa M. Pupovcem dogovoreni su određeni pravni koraci u vezi sa rešavanjem ovog problema: obraćanje institucijama, tj. vršenje pritiska na institucije predstavlja sastavni deo planiranih aktivnosti ŽS.

20. i 21. februar, Nikšić/Bijelo Polje/Pljevlja – obilazak potencijalnih svedokinja za Ženski sud. U ovim obilascima su učestvovala sledeće svedokinje (Zaga Matović, Maja Jovović, Anka Vukićević, Sabina Talović, Rosanda Peković).

27. februar, Beograd - susret potencijalnih svedokinja – Romkinja koje su svedočile o posledicama katastrofalnih poplava u Srbiji (tokom 2014.) kao i o drugim vidovima nasilja: etničko/rasnim nasiljem, kršenjem radnih prava žena/rodnim nasiljem.

Svedočile su o višestrukom nasilju, povećanoj ranjivosti usled prirodnih katastrofa, institucionalnoj diskriminaciji, potpunoj nebrizi države, zloupotrebi humanitarne pomoći, itd. Izrazile su potrebu da svedoče na ŽS, ali i strahove u vezi sa tim (od odmazde države, ali i porodica) tako da su odlučile da aktivistkinja iz Romske ženske mreže prezentuje njihovo kolektivno iskustvo na Ženskom sudu.

2. mart, Potočari/Srebrenica – susret sa dvema potencijalnim svedokinjama –ženama koje su preživele genocid u Srebrenici a koje su se naknadno uključile u proces, tako da su aktivistkinje ŽuC-a vodile sa njima individualne intervjuue. Nakon toga urađeni su transkripti intervjuua a obe žene su učestvovala na regionalnom sastanku potencijalnih svedokinja u Andrevlju.

6. i 7. mart, Tivat/Crna Gora – radni sastanak sa svedokinjama iz Crne Gore. Cilj sastanka je bio priprema svedokinja i teksta svedočenja za Ženski sud u Sarajevu.

11. april, Beograd, - Radni sastanak je održan u prostorijama ŽUC-a, učestvovalo 12 žena, od toga devet (9) potencijalnih svedokinja za ŽS za Srbiju na završnom događaju u Sarajevo (7.-10. maja 2015.) i 3 organizatorke procesa.

U prvom delu sastanka nastavljen je rad na tekstovima svedočenja: razjašnjavanje nejasnoća i nepreciznosti, priprema za nastup i usmeno svedočenje na ŽS u Sarajevu. Tokom zajedničke analize odlučeno je da sledeće žene svedoče u Sarajevu i to u sledećim sesijama:

- *Militarističko nasilje i otpor žena* – Marija Kovačev (Novi Bečej), Mirjana Mijailović (Leskovac), Lidija Radičević (Kraljevo), Nadežda Kostić (Kruševac)
- *Progon drugačijih i u ratu i u miru - etničko/rasno nasilje* – Binasa Džigal (Priboj na Limu) i Vera Kurtić (Niš)
- *(Ne) objavljeni rat protiv žena - ekonomsko nasilje* – Vesna Đorđević (Zrenjanin)

Svedokinje su govorile o potrebi podrške do događaja u Sarajevu (7.-10.2015.), tako da smo se dogovorile o uzajamnim posetama, zajedničkom radu.

Tokom razgovora o umetničko-aktivističkom sadržaju događaja u Sarajevu, žene su se potvrdile ranije iznete predloge u vezi sa konceptom događaja: participativan karakter, vidljivost otpora žena, ulične mirovne akcije...

U drugom delu radnog sastanka bilo je reči o očekivanjima od završnice ŽS u Sarajevu:

- *na institucionalno pravnom nivou*- odnose se na nove vidove kažnjivosti, tj. kolektivna politička i moralna odgovornost državnih institucija za zločine, nepravde, nasilje,
- na ličnom nivou očekivanja se odnose na restorativnu pravdu
- *na aktivističkom planu* – najviše žena se zalaže za jačanje ženskog mirovnog pokreta; širenje mreže solidarnosti svedokinja na ŽS, itd.

O budućim zajedničkim aktivnostima nakon ove faze ŽS – *feminističkog pristupa pravdi*, učesnice su iznele mnoštvo predloga: organizovati nakon događaja u Sarajevu zajednički sastanak svedokinja; Ženska knjiga svedočenja – objaviti knjigu o događaju u Sarajevu, negovati i dalje alternativna ženska istorija; nastavak zajedničkog učenja – uz učešće osoba iz akademske, aktivističke zajednice iz raznih zemalja, čime se održava internacionalistički karakter dosadašnjeg rada, posebno edukativnih aktivnosti, itd.

2. Regionalni sastanak potencijalnih svedokinja

Andrevlje, 20, 21. i 22. mart – učestvovala 51 žena – potencijalnih svedokinja iz 28 grada iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije i Srbije.

Centralni deo sastanka su bile pripreme svedokinja za završnicu ŽS u Sarajevu, koji uključuje: *zajednički rad na tekstovima svedočenja* (intervencija u svedočenja od strane samih svedokinja, diskusija, itd.); *simulacija ŽS* (usmeno predstavljanje teksta svedočenja pred publikom - svedočile su 32 žene); *praćenje/monitoring svedočenja* – učesnice su zamoljene da upisuju svoja zapažanja o svedočenju; *rasprava* – o svedočenjima/javnom nastupu (*utisak samih svedokinja o svom svedočenju, itd.*).

13. april, Sarajevo (Bosna i Hercegovina): održan je u prostorijama Pokreta Majki enklave Srebrenice i Žepe, učestvovalo je 18 žena, od toga deset (10) svedokinja za ŽS iz Bosne i Hercegovinu na završnom događaju u Sarajevu (7.-10. maja 2015.), ostalo su bile članice OO ŽS iz BiH, Srbije i Hrvatske. Na ovom random sastanku učestvovala je i feministička psihoterapeutkinja Mira Vilušić iz Tuzle, BiH.

Pripremni sastanak se odvijao kao i u Beogradu.

U prvom delu sastanka nastavljen je rad na tekstovima svedočenja, priprema za nastup i usmeno svedočenje u Sarajevu. Tokom zajedničke analize odlučeno je da sledeće žene svedoče u Sarajevu i to u sledećim sesijama:

Sesija - Rat protiv civila - svedokinje iz zone Srebrenice - usaglašeno je da svedokinje iz Srebrenice (svedoče o zločinima pre izvršenja genocida, tokom genocida i nepravdama nakon genocida) nastupaju sledećim redosledom:

1. Šehida Abdurahmanović
2. Zumra Šehomerović
3. Reiha Avdić
4. Nura Mustafić
5. Kadefa Rizvanović

Svedokinje iz područja Podrinja, istočna Bosna:

1. Suvada Selimović, Đulići
2. Šaha Hrustić, Klisa

Sesija – Ratni zločin silovanja

1. Zehra Murguz, Foča/Sarajevo
2. Jasmina Karavdić, Sarajevo
3. Edina Karić, Tuzla

Psihoterapeutkinje su preuzele obavezu da nastavi terapijski rad (psihološka i emotivna podrška svedokinjama) sa svedokinjama do održavanja završnice ŽS u Sarajevu.

Što se tiče očekivanja od završnice ŽS, učesnice su iznele brojne predloge koji se mogu rezimirati na: osnaživanje svedokinja, jačanje regionalne mreže svedokinja i zajedničko vršenje pritiska na institucije.

U skladu sa feminističkim pristupom (horizontalnim, participativnim) svedokinje su iznele niz predloga u vezi sa umetničkim sadržanjima na završnici.

IV Radni sastanci saradnica/ekspertkinja ŽS, umetnica, članica OO ŽS

Ovaj sastanak je održan u Radmilovcu kod Beograda (13, 14. i 15. februara) i na njemu je učestvovalo je osoba 17 osoba: 11 ekspertkinja iz Hrvatske, BiH, Kosova, Srbije, dok su ostale bile umetnice i članice OO ŽS.

Donosimo neke od najvažnijih segmenata rada:

1. **O dosadašnjem procesu organizovanja ŽS** - (projekcija filmova, video spotova o tome);
2. **Kreiranje nove paradigme znanja** – definisanje uloge saradnica/ekspertkinja Ženskog suda tj. analiza šireg socijalnog, ekonomskog, političkog i rodnog konteksta u kojem se dešavaju nepravde i nasilje.
3. **Analiza svedočenja žena** – napravljeni su radni timovi po vrstama nasilja (*Rat protiv civila*; Progon drugačijih i u ratu i u miru – etničko nasilje; seksualno nasilje, militarističko i ekonomsko nasilje). Utvrđena je metodologija rada, raspodela obaveza, komunikacija.

4. **Pravne ekspertkinje** – prisutne članice Međunarodnog sudskog veća/MSV utvrdile su zadatke MSV, predložile izradu Pravila rada, urađen je nacrt ovog dokumenta, kasnije dopunjen komentarima radnog tima. Tekst Pravila ŽS šaljemo u ovom izveštaju.
5. **Umetnice i umetnički kolektivi na zavšnom događaju ŽS** – u diskusiji su dogovorene osnovne tačke rada: *demokratski, horizontalni pristup*: ceo događaj će biti umetnički osmišljen zajedno sa svedokinjama.

April - radni sastanci umetničkih kolektiva: u okviru zajedničkog rada održano je desetak zajedničkih radnih sastanaka u Beogradu (u prostorijama Žena u crnom I Dah teatra) tokom aprila i početkom maja, dok su zajednički pripremni sastanci umetničkih kolektiva i organizatorke održani u Sarajevu 11, 12 aprila. Umetničko-aktivističko osmišljavanje završnice ŽS bilo je u skladu sa feminističkim participativnim, horizontalnim pristupom, uz uvažavanje predloga i sugestija svedokinja, aktivistkinja, organizatorke ŽS.

Video aktivizam

Video aktivizam podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

- **Ženski sud, januar 2015. – podaci o procesu** (9.02 min.) *Adaptacija postojećeg spota podacima iz 2015. godine.*
- **Ženski sud za umetnice** (10:52 min.) *Namenski materijal radjen za radionicu za osmišljavanje akcija, izložbi, uređenja prostora i drugih pratećih elemenata Ženskog suda.*

V Publikacije - U ovom izveštajnom periodu priredile smo sledeće izdavačke jedinice:

1. **Ženski sud – feministički pristup pravdi** - izveštaj januar-decembar 2014 – sadrži osam (8) poglavlja, ima 176 stranica;
2. **Pripremni materijal za sastanak ekspertkinja i umetnica** – februar 2015., analiza svedočenja žena po vrstama nasilja), ima 68 stranica.
3. **Transkripti sa sastanka ekspertkinja i umetnica** – 38 stranica.
4. **Tekstovi svedočenja** – pripremni materijal za regionalni sastanak potencijalnih svedokinja, Andrevlje, mart ima 61 stranicu.
5. **Transkripti sa sastanka potencijalnih svedokinja, Andrevlje** – 23 stranica.
6. **Pripremni materijal za ŽS u Sarajevu** (saopštenja, pravila ŽS, program, medijski info paket, leci, itd.; na albanskom BHS jezicima, engleskom jeziku)

Pored toga, sa svih navedenih sastanaka urađeni su i poslani izveštaji učesnicama, urađeni su brojni leci, lifleti i slično. Sve navedene materijale priredili su radni timovi ŽuC-a.

MREŽE KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

U ovom periodu realizovano je mnoštvo aktivnosti od kojih izdvajamo sledeće:

Sastanak Mreže Žena u crnom: 6, 7. i 8. februar, Banja Vrujci (70 km od Beograda)

Na sastanku je učestvovalo sedamdeset osoba (70) i to: jedna (1) iz Crne Gore, dve (2) iz Hrvatske, osam (8) iz Bosne i Hercegovine, tri (3) iz Italije i pedeset šest (56) iz sedamnaest (17) gradova u Srbiji.

Petak, 6. februar

Zajedno gradimo mreže feminizma, solidarnosti, pravednog mira...

Uvod i predstavljanje svih učesnika/ca, a one aktivistkinje i aktiviste koje su prvi put na sastanku naše mreže, molimo da nam ukratko predstavite aktivnosti organizacija, inicijativa iz kojih dolaze...

U slici i reči – o aktivnostima Mreže Žene u crnom Srbije u prethodnom periodu (od sastanka Mreže septembra 2014.); izvestile/i su: Goran Lazin, Marija Perković, Staša Zajović, Miloš Urošević, Snežana Tabački, Violeta Đikanović, Ljiljana Radovanović.

Posle večere prikazan je film **Hrabro srce Irene Sendler** (95 min), režija: Džon Kent Harison. Film prati životnu priču katoličke socijalne radnice Irene Sendler, koja je tokom holokausta, iz Varšavskog geta, spasila 2.500 dece. Nakon projekcije organizovan je razgovor.

Subota, 7. februar

Izazovi i zamke humanitarne pomoći – razmena iskustava žena sa poplavljenih područja i aktivistkinja i aktivista

I deo – Projekcija kratkih dokumentarnih filmova (12 min.)

- **Žene u crnom i izbeglice** (4,49 min.) - dokumentarni film priređen od materijala iz filma »Frauen in Schwarz« (Žene u crnom), reditelja Zorana Solomuna i Helge Reidemeister, film prikazuje deo aktivnosti ŽuC-a u izbegličkim kampovima 90-ih godina;

- **Solidarnost je naša snaga (7 min.)** - o akcijama solidarne podrške i pomoći Žena u crnom i Rekonstrukcija Ženski fond na područjima ugroženim u poplavama.

II deo - Ja svedočim – iskustva žena ugroženim u poplavama - radionica

III deo: Odgovornost države – izveštaj sa terena

(Integralna svedočenja i izveštaj sa panel diskusije koja su Žene u crnom priredila na srpskom i bosanskom jeziku nalaze se na sajtu u izveštaju sa sastanka Mreže)

Zajedničko promišljanje aktivnosti Mreže Žena u crnom u narednom periodu

Radne grupe koje su radile paralelno:

I grupa: Šta ja dajem ŽuC-u? Šta meni daje ŽuC? O politici odnosa i politici ŽuC-a koordinirale su: *Ljiljana Radovanović i Svetlana Šarić*

II grupa: Ka 8. martu – umetničko-aktivistička radionica – koordinirale su: *Snežana Tabački; Vesna Bujošević, Marija Perković, Vesna Đorđević, Milica Lupšor...*

III grupa: Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici: ka 20 godišnjici obeležavanja genocida u Srebrenici – koordinirale/i su: *Staša Zajović, Vladimir Jevtić, Edvin Čudić, Ljupka Kovačević, Dijana Milošević, Lina Vušković*

IV grupa: Feminizam i veganstvo – koordinirale su *Ana Zorbić i Vera Kurtić, Ženski prostor, Niš*

Nakon toga je bilo predstavljanje rada po grupama

U okviru **Diskusionog kutka -kuda/kako dalje?**, nastavljeno je zajedničko promišljanje važnih društvenih pitanja i aktuelne situacije u Srbiji, regionu i svetu.

O situaciji u Italiji govorile su: *Đanina dal Bosko (Giannina dal Bosco), Analiza Komuci (Annalisa Comuzzi) i Marianita de Ambrođo (Marianita de Ambrogio)*. O prilikama u Hrvatskoj je govorio *Lino Veljak*.

Sanije Halili i ostale aktivistkinje albanske nacionalnosti je pričala o napetoj situaciji u Preševu (jug Srbije), a aktivistkinje iz Srbije su govorile o političkoj, socio-ekonomskoj situaciji u Srbiji.

Aktivistička umetnost – izbor dokumentarnih filmova Grupe za video aktivizam Žena u crnom, koordinirali su *Goran Lazin i Marija Vidić*

Poslednjeg dana je bilo reči **o aktivnostima u narednom periodu.**

U ovom izveštajnom periodu održani su i brojni sastanci radnih grupa o pitanjima kojima se bavi Mreža ŽuC (Ženski sud-feministički pristup pravdi, 20 godina od genocida u Srebrenici – Pamtimo; video aktivizam, umetnički angažman u suočavanju s prošlošću...) o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja.

Solidarnost je naša snaga

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

Solidarnost sa azilantkinjama i azilantima u Srbiji: nastavak solidarnih aktivnosti protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom.

Solidarna pomoć azilantima i azilantkinjama: obuhvata čitav niz aktivnosti: solidarna pomoć azilantima/kinjama svake subote u Beogradu (uglavnom u parku kod Ekonomskog fakulteta i oko autobuske i železničke stanice), solidarne posete azilantima u Subotici i Bogovađi, ulične akcije u Beogradu, Budimpešti, debate, radni sastanci. Aktivisti/kinje ŽuC-a su učestvovali u svim ovim akcijama koje navodimo hronološki:

- **23. januar, Subotica, Stara ciglana:** solidarna poseta azilantima u Subotici, u poseti su u ime ŽuC-a bile Ljiljana Radovanović i Violeta Đikanović, aktivisti Centra za tražioce azila iz Beograda, Tibor Varga iz „Humanitarna organizacija Istočno-evropska misija“. Pored podele humanitarne pomoći sa pomenutim organizacijama su dogovoreni vidovi zajedničkog rada.
- **6. mart, Subotica, Stara ciglana:** solidarne posete tokom koje je podeljena humanitarna pomoć; a takođe smo razgovorale sa azilantima, pretežno iz Avganistana. U ovoj poseti su bile u ime ŽuC-a Violeta Đikanović i Staša Zajović a takođe je sa nama bio i Tibor Varga iz Subotice. On svakodnevno prikuplja i donosi potrebštine za azilante – hlebove, vodu, odeću, pomaže azilantima u komunikaciji i u slučajevima potrebe organizuje lekarsku pomoć, itd.
- **7. mart, Centar za azilante Bogovađa:** aktivisti/kinje Žena u crnom su posetile pomenuti centar. Centar za azilante u Bogovađi otvoren je sredinom 2011. godine. Pre toga su u centru bile smeštene izbeglice iz BiH i Hrvatske, a trenutno u njemu borave azilanti/kinje iz Severne Afrike i sa Bliskog istoka. Istog dana je održana promocija dokumentarnog filma „**Destinacija Srbistan**“, u režiji Želimira Žilnika. Ovaj poznati angažovani režiser je sarađivao na snimanju filma „**Destinacija Srbistan**“. Film je u trajanju od 100 minuta, sniman je tokom **2014.** godine na lokacijama u Subotici, Sjenici, Tutinu, Bogovađi, Banji Koviljači, Beogradu i Novom Sadu. Ova dokumentarna drama prikazuje solidarnost azilantata sa ugroženima u majskim poplavama u Srbiji i naravno, probleme sa kojima se azilanti/kinje svakodnevno suočavaju. Projekciji filma prisustvovali su predstavnici Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije, Ministarstva unutrašnjih poslova, NVO (Žene u crnom, Astra i 484), azilanti i lokalno stanovništvo.

(Žene u crnom su nastavile akcije solidarnosti sa azilantima/kinjama, kao i sa ljudima sa poplavljenih područja u Srbiji a integralni izveštaj od januara 2015. možete naći na sajtu ŽuC-a)

Solidarnost je naša snaga - pomoć ljudima sa poplavljenih područja u Srbiji

Poplave koje su pogodile državu Srbiju u maju 2014. godine, odnele su ljudske žrtve, prouzrokovale ogromnu materijalnu štetu, itd; u skladu sa našim konceptom feminističke etike brige, Žene u crnom su pokušale, u okviru skromnih mogućnosti, da umanje posledice katastrofalnih poplava tokom maja 2014, pružajući pomoć višestruko ugroženim/stradalim grupama/podicama/osobama (raseljeni sa Kosova, izbeglice, romske porodice i samohrani roditelji).

U skladu sa našim etičkim principima o pružanju humanitarne pomoći, delovale smo na sledeći način:

Direktna intervencija na terenu - solidarna pomoć, obilazak poplavljenih područja, podrška ugroženima; od maja 2014. do sada organizovale smo, zajedno sa Rekonstrukcijom Ženski fond solidarne posete:

- **Vidikovac/Beograd, 31. januar:** poseta neformalnom romskom naselju na Vidikovcu u vezi sa popravkom kući koja je krajem decembra bila izgrađena u tom naselju.
- **Smederevska Palanka / Mladenovac / Marinkova bara, 12-14. februara:** prevoz polovnog nameštaja za postradale u poplavama koji je donirala EEAS-Beograd. Nameštaj je otpremljen u dve porodice u S. Palanci (kreveti, ormari, komode, radni stolovi za decu, biblioteka, stolice, baštenski sto ...), dve porodice u Mladenovcu i dve porodice u Marinkovoj bari.
- **Mladenovac, 21. februar:** pomoć dvema romskim porodicama (popravke struje uz pomoć električara).
- **Mladenovac/ Marinkova bara, 19. mart:** pomoć romskoj porodici (popravke radi kupovine prozora Milici Đorđević i vađenja dokumenata. Posle Mladenovca aktivistkinje su otišle u Marinkovu baru i tamo takođe odnele jedan prozor i vrata za četvoročlanu porodicu.

(U svim navedenim akcijama solidarnosti učestvovala su: aktivistkinja Žena u crnom Violeta Đikanović i aktivistkinja Romskog centra Daje Nada Đuričković uz finansijsku podršku Rekonstrukcije ženski fond iz Beograda i međunarodnih organizacija).

Aktivističko osnaživanje žena sa poplavljenih područja – uključivanje u razne vidove aktivnosti Mreže Žena u crnom; ovo omogućava tim ženama da pored zadovoljavanja osnovnih potreba, sačuvaju dostojanstvo i kontrolu nad vlastitim životom; upoznale smo mnoštvo žena koje odbijaju da budu svedene na žrtve i bore se za dostojanstvo i kontrolu nad vlastitim životom. U ovom periodu organizovane su sledeće akcije:

Rekreativno-aktivistički susret, Banja Vrujci, 5. – 8. februar: na ovom susretu ženske solidarnosti učestvovala su **24** žene ugrožene katastrofalnim poplavama i drugim elementarnim nepogodama iz Srbije i Bosne i Hercegovine. Takođe su učestvovala i aktivistkinje ženskih grupa koje su pružale solidarnu pomoć na poplavljenim područjima. Susret je bio posvećen aktivnom odmoru i rekreaciji, opuštanju, uzajamnoj podršci, razmeni iskustava, zajedničkom promišljanju humanitarne pomoći (7.februar). Sve učesnice su učestvovala i na sastanku Mreže Žena u crnom, koji se održavao na istom mestu od popodnevnih sati 6. februara do 8. februara 2015.

U okviru ovog susreta organizovana je razmena iskustava o sledećim pitanjima:

- **Svedočenje žena ugroženim u poplavama:** Svedokinje iz Srbije su mahom Romkinje, iz romskih naselja, žene koje i inače žive u krajnjem siromaštvu, a ova prirodna katastrofa je još više produbila njihov ionako težak ekonomski položaj. Iz Srbije su svedočile i siromašne žene iz većinske populacije, žene iz etnički mešovitim porodica, kao i poljoprivrednica koja je zbog grada i kišnih bujica ostala bez velikog dela svojih useva. Iz BiH su svedočile žene – žrtve ratnog nasilja, a sada pogođene majskim i oktobarskim prirodnim katastrofama (poplavama, klizištima, odronima...). Žene su svedočile o potpunoj nespremnosti i neodgovornosti države - država je zakazala i u Srbiji i u BiH, jedinu pomoć su pružale komšije, takođe ugrožene u poplavama, pokrenute su brojne akcije samoorganizovanja ljudi i u Srbiji i u BiH, posebno u početku, ali je ta solidarna pomoć vrlo brzo splasla ili sasvim nestala, a jedinu kontinuiranu, organizovanu solidarnu podršku i direktnu pomoć su jedino pružale feminističke grupe, pre svega Žena u crnom i Rekonstrukcija Ženski fond, itd.
- **Odgovornost države – izveštaj sa terena:** tokom razmene iskustava žena sa poplavljenih područja i aktivistkinja i aktivista (organizacija za ljudska prava, za mir, ženska ljudska prava) upozoreno je da je „u slučajevima romske populacije, država je pokazala krajnju nebrigu i rasizam, ostavljajući ih bez pomoći i nadokande štete; državne institucije su diskriminisale porodice bez vlastitog doma - sa spiska za dodelu pomoći i odštete izbrisala je podstanarske porodice; humanitarna pomoć nije pružana onima kojima je bila namenjena, tj. ugroženima u poplavama - žene su svedočile o brojnim manipulacijama, zlopotrebama, uključujući i krađu humanitarne pomoći“, itd. Takođe su dogovoreno vidovi zajedničke solidarne podrške i pomoći osobama na poplavljenim područjima.

(Integralan tekst svedočenja žena kao i svih debata možete naći na sajtu ŽuC-a)

Feministička etika brige – podrška potencijalnim svedokinjama na Ženskom sudu/ŽS – feministički pristup pravdi:

- **27. februar, Beograd:** susret potencijalnih svedokinja – Romkinja koje su svedočile o posledicama katastrofalnih poplava u Srbiji (tokom 2014.) kao i o drugim vidovima nasilja: etničko/rasnim nasiljem, kršenjem radnih prava žena/rodnim nasilje. Svedočile su o višestrukom nasilju, povećanoj ranjivosti usled prirodnih katastrofa, institucionalnoj diskriminaciji, potpunoj nebrizi države, zloupotrebi humanitarne pomoći, itd. Izrazile su potrebu da svedoče na ŽS, ali i strahove u vezi sa tim (od odmazde države, ali i porodica) tako da su odlučile da aktivistkinja iz Romske ženske mreže (Vera Kurtić, Ženski prostor, Niš) prezentuje njihovo kolektivno iskustvo na Ženskom sudu u Sarajevu (7.-10. maj 2015.)
- **27. februar, Beograd:** učešće potencijalnih svedokinja za ŽS a sa poplavljenih područja na uličnoj akciji povodom 23 godišnjice zločina nad civilima bošnjačke nacionalnosti u Štrpcima (27.2.1993.). Akciju su organizovale Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava.
- **8. mart, Beograd:** učešće žena poplavljenih područja na uličnom maršu „Dostojanstven rad a ne glad“ povodom 8. marta – Međunarodnog dana žena.

- **20, 21. i 22. mart, Andrevlje:** na regionalnom sastanku potencijalnih svedokinja učestvovala su žene koje su svedočile o posledicama katastrofalnih poplava u Srbiji.

Međunarodna ženska solidarnost - naše solidarne akcije ženama na poplavljenim područjima pomažu i podržavaju i naše prijateljice iz feminističke fondacije *Filia* (Nemačka), međunarodne mreže ŽuC-a, a pre svega, Žene u crnom iz Italije i Španije. One su posetile Srbiju februara 2015. godine.

Solidarnost sa radnicama/ima u borbi za radna prava – protiv pljačkaške privatizacije

Pored navedenih aktivnosti podrške sindikalnim aktivistkinjama, u ovom periodu učestvovala smo kao solidarna podrška i radu sledećih kolektiva i inicijativa:

- **30. i 31. januara, Beograd:** u organizaciji Autonomnog ženskog centra učešće na konferenciji (aktivistkinje ŽuC-a Marija Perković i Ljiljana Radovanović) o 'Praćenju/monitoringu Poglavlja 19 – socijalna prava i zapošljavanje'.
- **16. mart, Beograd:** list 'Republika' i Učitelj neznalice i njegovi komiteti organizovali skup potpisnika/ca apela javnosti za podršku sindikalnom lideru Zdravku Deuriću i borbi radnika i malih akcionara Jugoremedije iz Zrenjanina. Skupljeno je više hiljada potpisa za apel 'Ima li u Srbiji stida?' – reakcija javnosti na sramno ponašanje vlasti protiv sindikalnog lidera Z. Deurića i Jugoremedije; u ime ŽuC-a učestvovala aktivistkinje Ljiljana R. i Staša Z.

Antifašistička solidarnost

Žene u crnom su u proteklom periodu učestvovala u sledećim uličnim akcijama, debatama i obeležavanjima važnih antifašističkih datuma, zajedno sa srodnim organizacijama:

- **Proces rehabilitacije Draže Mihailovića:** četnički komandant, saradnik nacističkih snaga u II svetskom ratu, ratni zločinac osuđenog za zločine protiv čovečnosti 1946. Zahtev za rehabilitaciju su pokrenuli potomci D. Mihailovića i desničarske organizacije. Proces je pokrenut 2006. a prvo ročište je održano 2010. Zahtevom se tražilo od suda da poništi presudu od 15. jula 1946. kojom je D. Mihailović osuđen na smrt streljanjem a takođe se zahteva vraćanje građanskih prava D. Mihailoviću. Žene u crnom i srodne organizacije prate proces od početka i protive se rehabilitaciji kojom se poništava antifašistička borba srpskog i svih drugih jugoslovenskih naroda i vređa žrtve ratova 90-tih budući da tadašnji masovni zločini predstavljaju nastavak četničke ideologije i prakse iz II svetskog rata.

U ovom periodu ŽuC je pratio sledeća ročišta: 27. februara, 3. mart i 28. april.

Radni sastanci sa Savezom antifašista Srbije - dogovori o zajedničkim aktivnostima.

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano devet (9) predavanja i debata u kojima je učestvovala **207** osoba:

- **4. februar "Levica i nacionalizam"**: debata u kojoj su učestvovali kao uvodničari/ke: Aleksandar Kraus (Savez antifašista Srbije), Dragomir Olujić-Oluja (društveni aktivista), Goran Babić (novinar i književnik), Magda Anastasijević (studentkinja sociologije), Olivera Milosavljević (istoričarka) a moderirao je Lino Veljak. Na ovoj debati bilo je prisutna **31** osoba.
- **18. februar "Nemoć očiglednog" - Mirjana Miočinović**: knjiga angažovanih eseja ove teatrološkinje je objavljena povodom 20 godišnjice Centra za kulturnu dekontaminaciju/ CZKD; razgovor je vodila Mensura-Lula Mikielj, mirovna aktivistkinja a u razgovoru je učestvovalo **16** aktivistkinja i aktivista.
- **25. februar "Beograd-Priština-Brisel sa osvrtom na Trepču, egzodus albanskog stanovništva sa Kosova"** – uvodničar debate he bio Dušan Janjić, forum za etničke odnose, politički analitičar a moderirala je Snežana Tabački; na ovoj debata učestvovala su **24** osobe.
- **4. mart "Nežna revolucija"**: predstavljanje Porodice bistrih potoka, prve ekološke, liberterske, umetničko-aktivističke komune (1977.) u regiji; razgovor pokretačem komune Božidarom Mandićem moderirala je Staša Zajović a u razgovoru je učestvovalo **15** osoba.
- **18. mart „Geneza i značaj ekofeminizma“**: predavanje je održala Sonja Prodanović, magistarka (U.C.L.) Environmental Studies, arhitektica, antiratna aktivistkinja ŽuC-a; učestvovalo je **14** osoba.
- **25. mart „Gordost“**: promocija knjige filozofskih eseja a predstavljali su je autori: Alpar Lošonc, Filozofski fakultet, Novi Sad i Vladimir Gvozden, Filozofski fakultet, Novi Sad a moderirao je Lino Veljak; u razgovoru su učestvovala **22** osobe.
- **8. april "Trajno prošlo vreme - karikature 1990 – 2001"**: autora Predrag Koraksić Koraks. Razgovor sa autorom i Dušanom Veličkovićem, izdavačem moderira je Dragan Jovanović a učestvovalo je **25** osoba.
- **15. april "Unutra"** : projekcija film u trajanju od 92 minuta rediteljke Jelene Marković; u razgovor sa autorkom filma učestvovala **21** osoba.
- **22. april, mirovni susret**: majki iz Srebrenice, Zvornika, Vukovara, Bele Reke i Beograda sa aktivistkinjama ŽUC-a i aktivistima mirovne akcije "Mirovni biciklizam Beograd-Srebrenica 2015"; u ovom susretu učestvovala su **22** osobe.
- **29. april „Spomenik Majklu Džeksonu“**: projekcija filma (95 min.) reditelja Darka Lingulova. Razgovor vodili Ivana Kronja i Dragan Jovanović uz prisustvo **17** osoba.

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovali i u brojnim međunarodnim konferencijama, inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

- **29. januar, Beograd - 'Dosije Rudnica':** Fonda za humanitarno pravo (o zločinima nad albanskim stanovništvom na Kosovu 1999.) dosije je prezentovan u Medija centru a u ime ŽuC-a prisustvovao Miloš Urošević.
- **29. januar:** prezentacija grupe Škart , čiji su osnivači Dragan Protić Prota i Đorđe Balmazović Žole održali predavanje 'horkeŠTA? o 'arhitekturi ljudskih odnosa'. Grupa Škart je nastala 1990. umetničko-aktivistički kolektiv koji 'stalnim konstruktivnim sukobom ispituje i ukršta granične forme poezije, arhitekture, grafičkog dizajna, izdavaštva, performansa, muzike, alternativne edukacije i društvenog aktivizma. 'Škart' kontinuirano saraduje sa ŽuC-om od osnivanja ŽuC-a (1991).
- **5. februar:** 'Tri pogleda na borbu protiv diskriminacije', konferencija organizacija ljudskih prava u Medija centru, u ime ŽuC-a prisustvovala Ljiljana Radovanović.
- **12. februar "Oslobodi medije":** debata u Medija centru u organizaciji BIRN (Balkanske istraživačke novinarske mreže) o represiji nad medijima u Srbiji; učestvovali aktivistkinje ŽuC-a (Stasa Z. i Ljiljana R.)
- **16. februar, Tirana, Albanija: Globalna studija o implementaciji Rezolucije 1325 – Konsultacije u okviru civilnog društva na Balkanu;** u ime ŽuC-a učestvovala Snežana Tabački.
- **19-20. februar, Ruma:** Konsultativni sastanak – NAP 1325 – postignuća i izazovi u implementaciji'; ovom radnom sastanku u organizaciji ŽuC-a učestvovali su tri aktivistkinje ŽuC-a (Ljiljana R. Staša Z. i Violeta Đ.)
- **3. mart: Holokaust u Bosni i Hercegovini:** knjiga autorke Eli Tauber predstavljena je u Kući ljudskih prava, prisustvovao Miloš Urošević.
- **3. mart:** susret u ŽuC-u sa učesnicama Međunarodnog feminističkog karavana iz Francuske.
- **16. mart: Savet Evrope – Komesar za ljudska prava pri SE – Council of Europe Commissioner for Human Rights;** na sastanku su u ime SE bili prisutni: Nils Muižnieks, komesar za ljudska prava SE, Nađa Skenderović, predstavnik SE u Srbiji, Erliha Bičakčić, savetnica komesara. U ime ŽuC-a učestvovali Staša Zajović i Zorica Trifunović.
- **20. mart, Novi Sad:** u Radio Cafe-u održana tribina u organizaciji 'Ateisti Srbije' o Položaju žena u današnjem društvu, sa posebnim na zlo/upotrebu žena od strane SPC, mizoginiji, feminističkim odgovorima...u ime ŽuC-a učestvovala aktivistkinja Nada Dabić, Novi Sad.
- **23. mart: Zločini pred tribunalom: srednja Bosna** - projekcija dokumentarnog filma u organizaciji Kancelarije Haškog tribunala u Beogradu održana je u Art bioskopu, Etnografski muzej a u ime ŽuC-a prisustvovao je Miloš U.
- **6. april:** Susret sa Swanee Hunt, profesorkom na Eleonor Roosevelt Lecturer in Public Policy at the Harvard Kennedy School u Ambasadi SAD u Beogradu; susret se odnosio na Rezoluciji 1325 a u ime ŽuC-a učestvovali Staša Z. i Zorica T.

- **17. april:** Model zakona o pravima civilnih žrtava povreda ljudskih prava u oružanim sukobima i u vezi sa oružanim sukobima u periodu od 1991. do 2001.godine; konferenciju u organizaciji Fonda za humanitarno pravo održana je u Medija centru, prisustvovao Miloš U.
- **18. april:** 'Ostavila je trag u nama' – omaž Biljani Kovačević Vučo, advokatici, braniteljki ljudskih prava (1952-2010) u Centru za kulturnu dekontaminaciju u organizaciji ŽuC-a i CZKD.
- **19. april, Subotica:** tribina o reproduktivnim pravima 'Pravo žena na abortus' u organizaciji udruženja 'Sekularni krug' u ime ŽuC-a učstvovala Nada Dabić.

Izveštaj priredila: Staša Zajović
uz podršku Miloša Uroševića, Gorana Lazina, Ljiljane Radovanović,
Ljupke Kovačević, Jelene Marković, Marije Vidić, Nataše Milanović,
Snežane Tabački, Violete Đikanović.

Beograd, jul 2015.

